

Húsvét ünnepe után 3. vasárnap (Jubilate)

► 1Móz 1,1–4(5–25)26–31; 2,1–4a

A teremtés öröme – világosság, kegyelem és megváltás

A vasárnap jellege

Húsvét utáni harmadik vasárnap, Jubilate vasárnapja az öröm témáját állítja a középpontba. Az ünnep elnevezése a 66. zsoltár első verséből ered: „*Örvendj, egész föld, az Istennek!*” Az egyházi év ezen időszaka a feltámadt Krisztus dicséretéről és a megváltás utáni örömről szól, amely túlmutat minden földi körülményen. Jubilate vasárnap a húsvéti öröm folytonosságát hangsúlyozza, amely Isten teremtő munkájával is összekapcsolódik. Ez az öröm az, amit soha nem szabad elfelejtenünk, ezért újra és újra vissza kell tekintenünk arra a tökéletes világra, amelyet Isten alkotott, és amelyet mi magunk emberi mivoltunkból, szabad akaratunkból fakadóan a romlásba taszítottunk. Húsvét után ez a romlottság elhalványodni látszik abban a reménységben, amelyet Krisztus feltámadása tesz teljessé rajtunk, még akkor is, ha ezt a reménységet a jövőben fogjuk csak megtapasztalni. Ez a jövő viszont a tökéletes teremtés helyreállításakor lesz részünk. A teremtéstörténet éppen ennek a reménynek és ennek a jövőnek ad szilárd alapot azzal, hogy hálaadással és örömmel tekinthetünk vissza mindarra, amit Isten által teremtett mivoltunkból kaphatunk.

Az ünnep kialakulása az egyháztörténetben is megfigyelhető. Az ókeresztény egyházban a húsvéti időszak folyamatos örömteli ünneplést jelentett, amely a negyvennapos böjt után a feltámadás örömeiben való elmélyülést szolgálta. Jubilate vasárnapja kifejezetten arra irányítja a figyelmet, hogy a teremtés és a megváltás összetartozik, hiszen Isten világot teremtő és újjáteremtő munkája egyaránt megjelenik benne. A reformáció korában Luther Márton is hangsúlyozta, hogy a természet szépsége és rendje Isten teremtő jószágának bizonyossága (WA 24: 67).

A textusról

1Móz 1,1–2,4a a Biblia nyitánya, hitvallás arról az Istenről, aki a világot szépnek és jónak teremtette. A történet nyitó szavai arra utalnak, hogy Isten mindennek a kezdetén a semmiből teremtette a világot. Az elbeszélésben Isten az egyes napokon végrehajtott teremtő munkája után jónak mondja az alkotását, a hatodik napon pedig a mű elkészülte után „igen jónak” (1Móz 1,31). Mindezekből kifolyólag ez a textus az öröm és a hála teológiájának egyik alapja: a világ Isten szeretetéből létezik, és minden, amit alkotott, jónak teremtett. Az efelett érzett és megélt öröm Jubilate vasárnapjának alapja. Ez az az öröm, amely az evangéliumi lektióban (Jn 16,16–23a) is megjelenik, amelyet a Krisztus által teremtett és általa megváltott, majd újjáteremtett világban érzünk, éreztünk és érezni fogunk, ha őbenne maradunk.

Ha a szöveg szerkezetére tekintünk, láthatjuk, hogy az ismétlődő „*És mondta Isten...*” formula (1Móz 1,3; 1,6; 1,9; stb.) a teremtő ige erejére mutat rá. Az elbeszélés hétnapos szerkezete nem pusztán időrendi sorrendet követ, hanem teológiai jelentőséggel bír: a teremtés rendje egyben az emberi élet isteni rendjét is kifejezi (RAD 1972, 45. o.).

A kortörténeti háttér szerint a szöveg a babiloni fogság idején nyerte el végleges formáját, és válaszként is szolgált a babiloni *Enúma elis* mítosszal szemben, amelyben a világ káoszból és istenek közötti harcból jött létre. Ezzel szemben a Biblia teremtéstörténete rendezett, céllal teremtett világképet mutat be, amelyben Isten szuverén alkotóként jelenik meg (WESTERMANN 1984, 102–105. o.).

A Biblia visszatérő motívuma jelenik meg a teremtéstörténetben: Isten fényt hoz a sötétségbe. A történet elején a fizikai világ megteremté-

sét és átformálását láthatjuk, amint a fény megjelenik a sötétségben. Természetesen a történet nem természettudományos leírás, mégis a tudományban jártasabbak olykor szeretnek párhuzamokat vonni korunk tudományos elméletei és a Biblia leírásai között. Ahogyan az univerzum létrejöttének elmélete a sötétben hirtelen szétterjedő fényről beszél, úgy a teremtéstörténetben is előbb egy sötét világot képzelünk el, amelyet Isten szavára átjár a világosság. A világosság azonban nemcsak fizikai értelemben véve van jelen a történetben. János evangéliuma elején Krisztusról mint az Igéről olvasunk, aki által lett minden, aki fényt hoz sötét világunkba, ahol sötét gondolatok, cselekedetek próbálják meg eltakarni a lelki szemeink elöl ezt a világosságot. Ő az a fény, aki a homályba borult világunkban megmutatja a világosságot, azt, ahol a bűn sötétségéből Isten világosságába léphetünk, ahol öröm, békesség és reménység vár örökké. (Jézus Biblia, 4. o. [1Móz 1,3])

A leírásban nem kell keresnünk semmilyen tudományos magyarázatot, mert ha így teszünk, hamar tévútra kerülünk. Nem találunk a leírásban semmilyen utalást arra, hogy mi volt a módja a teremtésnek, egyedül annyit olvasunk, hogy Isten szava elég volt hozzá. A Biblia nyitánya azonban két fontos dolgot elmond nekünk:

1. A teremtés Isten műve.
2. A teremtett világ jó.

Ez a tökéletes világ keretezi a Bibliát, indít el bennünket arra az útra, amelyen a teremtés tökéletessége előbb megromlik, szétbomlanak az összetartozó dolgok, majd újra összeállnak Krisztus megváltó munkájában és a teremtés helyreállításában az idők végén (Magyarázatos Biblia, 4. o.).

A perikópa megértése

A világ alapvetően Isten szeretetéből és jóságából született, nem pedig káoszból vagy véletlenből. Az isteni rend a teremtett világ harmóniáját jelenti, ahol minden létezőnek megvan a maga helye és

szerepe. Bár a bűneset következményeként a világban megjelent a romlás és a szenvedés, a jóság nem veszett el teljesen, hiszen még a legnagyobb rossz közepette is volt legalább egy apró jóság (lásd Nőé és az özönvíz). Isten nem hagyta magára a világot, hanem továbbra is fenntartja, és gondoskodik róla. Ez a rend azonban nem pusztán fizikai vagy természeti törvényekben nyilvánul meg. Isten akarata az, hogy az ember és az egész teremtés a jó útján, a keskeny úton járjon.

A teremtés nem csupán egyszeri, hanem folyamatos isteni munka, amely a megváltásban teljesedik ki. Az ember bűnbeesése nem jelentette a teremtett világ végleges bukását, mert Isten Jézus Krisztusban megváltást hozott. Ahogy Pál apostol írja: „Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre.” (2Kor 5,17) Ez azt fejezi ki, hogy Krisztus által nemcsak az ember nyerhet új életet már a földi életében, hanem az újjáteremtésben a világ egészére is hatással lesz.

A megváltás tehát nem elszigetelt esemény, hanem egy új teremtési folyamat része, amelyben Isten helyreállítja a bűn miatt megtört kapcsolatokat.

A teremtésben az ember különleges helyet kapott: Isten saját képmására alkotta meg, és rábízta a világot. Az ember feladata kettős: Művelje a teremtett világot, vagyis alkotó módon vegyen részt benne, fejlessze és tartsa fenn azt. Őrizze, vigyázzon rá, védje meg a pusztulástól és kizsákmányolástól.

Ez a felelősség ma különösen időszerű, hiszen az emberiség gyakran inkább uralkodóként, semmint gondviselőként bánt a természettel. Az isteni szándék azonban az, hogy az ember harmóniában éljen a teremtéssel, és felelősséggel kezelje annak erőforrásait, tiszteletben tartva Isten eredeti tervét. Ez persze sokszor csak légből kapott álmoknak tűnik, és mondhatjuk, hogy Krisztus eljövetelekor majd úgyis részünk lesz az új teremtésben, de Isten nem mondja nekünk azt, hogy hagyjuk ezt a világot, mert majd úgyis eljön az a nap. Miért is mondaná, hiszen ebben a világban van dolgunk, itt van szolgálatunk, itt adhatjuk át másoknak is azt a fényt, amelyet tőle kapunk.

Igehirdetési vázlat

Bevezetés: A teremtés csodája és az öröm forrása

Érdeemes egy személyes élményt megosztani a teremtett világ szépségéről. Rávilágítani arra, hogy a világ szépsége nem véletlen, hanem Isten tudatos teremtménye és az örömünk forrása: hiszen ha felismerjük, hogy a világ jónak lett teremtve, ez hálára és örömmre indít bennünket. Ahogyan Krisztus feltámadásának öröme nem a külső körülményektől függ, úgy a teremtés öröme is független a világban tapasztalható nehézségektől.

A teremtés rendje: Isten összhangba hozza a káoszt

Isten a teremtés során a káoszból rendet hoz létre. A teremtés története nem csupán múltbeli esemény, hanem azt mutatja, hogy Isten ma is képes rendet teremteni életünk zűrzavarában.

A világban tapasztalható felfordulás (természeti katasztrófák, háborúk, személyes nehézségek) nem Isten eredeti akaratából fakadnak, hanem a bűn következményei, amely elhatalmasodott ezen a világon.

A teremtés jósága: Isten alkotásai és kegyelmének ajándéka
Isten minden teremtménye jó és értékes, mert az ő szeretetéből fakad.

Az ember méltósága különleges helyet foglal el a teremtésben. Ennek a méltóságnak a megbecsülése azt jelenti, hogy tisztelettel és szeretettel fordulunk embertársaink felé, függetlenül származásuktól, társadalmi helyzetüktől vagy bármely más tényezőtől.

Az öröm forrása: Isten állhatatos szeretete

A valódi öröm nem a külső körülményeken múlik, hanem azon, hogy felismerjük: Isten velünk van, és szeret minket. A zsoltáros is erre bátorít minket: „Örvendj, egész föld, az Istennek!”

Mindezt pedig Jézus Krisztus megváltó munkájában csúcsonodik ki, azáltal, hogy Isten nem hagyja magára a világot, hanem szeretetével fenntartja és újjáteremti azt. „Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre.” (2Kor 5,17)

Záró gondolatok: az öröm és hála életformája

Hogyan lehet a teremtés örömét a hétköznapiakban megélni? Mit jelent hálásnak lenni a teremtett világért? Milyen felelősséget hordozunk, hogy Isten alkotását megőrizzük és gondozzuk? Élünk hálával és örömmel, hogy tükrözzük Isten teremtő szeretetét a világban.

További javaslatok

Lekciók

Jn 16,16–23a; 1Pt 2,11–20

Ének

EÉ 49 (Dicsérjétek az Urat)

Illusztrációk

GONDOLATOK

„A csillagok Isten ujjlenyomatai. A Nap csak egy parányi része az ő ragyogásának. A hold arra emlékeztet minket, hogy ő nem alszik éjszaka. Az űr tágassága az ő bölcsességének végtelenségét hirdeti, míg a homokkavics az ő alaposágát jelzi a legapróbb részletekkel kapcsolatban. Az oroszán az ő rettenthetetlenségére, a medve az ő erejére, a sólyom az ő éleslátására utal. És mégis, ezek Isten mindenhatóságának és mindenütt jelenlétének csak egy falatját birtokolják. Minden fa az ég felé mutat, minden madárnak énekelni való dala van, még a szél is minden pillanatban valamilyen irányba tart. Nincs semmi kaotikus a mi gyönyörűen megtervezett világunkban. Minden teremtésnek üzenete van. Azt üzeni: »Figyeljetek, van egy Istenünk. Van Isten!«” (Brent D. Earles)¹

„Kit idéznél a világűrben?

1968 karácsonyán az Apollo 8 három űrhajósa megkerülte a Holdat, és hazafelé tartott. Hirtelen

¹ <https://sermoncentral.com/sermon-illustrations/100874/creation-shows-the-glory-of-god-by-dr-larry-petton>.

a Hold horizontja fölött feltűnt a kék-fehér Föld, amelyet a Nap csillogó fénye koszorúzott meg az űr fekete ürességével szemben. Ezek a tudományban és technológiában képzett, kifinomult emberek nem ejtették ki Einstein nevét. Még a költőkhöz, a lírikusokhoz vagy a drámaírókhoz sem fordultak. Csak egyetlen dolog tudta megragadni ennek a csodálatos megfigyelésnek a félelmetes izgalmát. Milliók hallották a hangot az űrből, ahogy az űrhajós felolvasta: »Kezdetben teremtette Isten«.” (Joseph McGaha prédikációjából: Valami a semmiből, 2009. aug. 12.)²

² <https://sermoncentral.com/sermon-illustrations/74684/who-would-you-quote-in-outer-by-sermon-central>.

Felhasznált irodalom

- BONHOEFFER, Dietrich 1933. *Schöpfung und Fall. Theologische Auslegung von Genesis 1–3*. Christian Kaiser Verlag, München. (45–50. o.)
- BRUEGGEMANN, Walter 2003. *Genesis*. Westminster John Knox Press. (78–82. o.) (Interpretation. A Bible Commentary for Teaching and Preaching.)
- Jézus Biblia. Harmat Kiadó, Budapest, 2019.
- LUTHER, Martin: *Predigten über die Schöpfung (1535)*. (WA 24. kötet.)
- Magyarázatos Biblia. Harmat-Veritas, Budapest, 2014.
- RAD, Gerhard von 1972. *Genesis. A Commentary*. Westminster Press, Philadelphia. (Old Testament Library.)
- WESTERMANN, Claus 1984. *Genesis 1–11. A Commentary*. Augsburg Publishing House, Minneapolis.

■ FELEGYI-NÉMETH MIHÁLY